

BẢN TIN NGÀY NGHIÊN CỨU BIỂN ĐÔNG

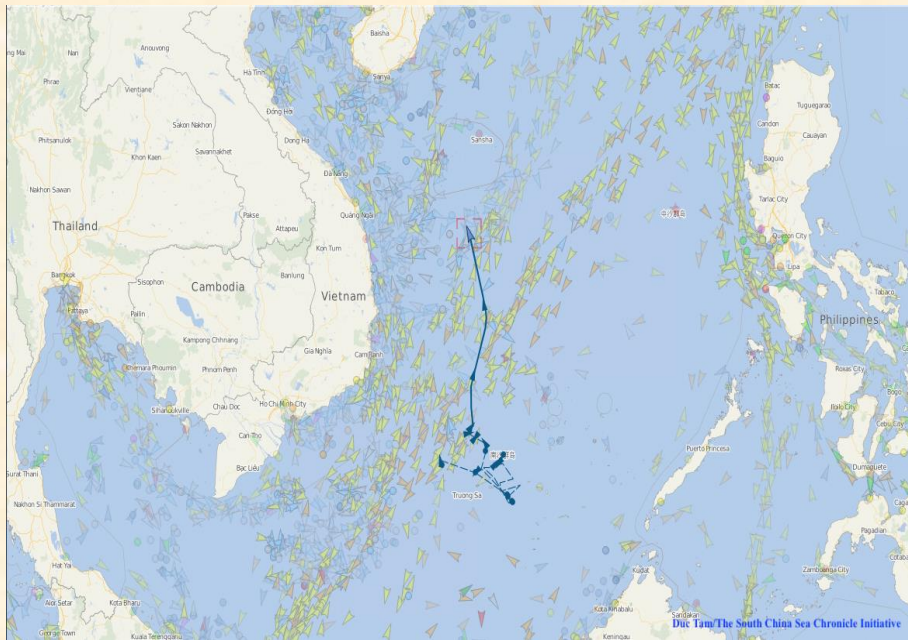
(Cập nhật 03/07/2020)

Tình hình nổi bật

Bộ Ngoại giao Philippines ngày 1/7 thông tin về việc Ngoại trưởng Philippines Locsin tham dự các hội nghị ASEAN trực tuyến. Ngoại trưởng cho rằng (i) các diễn biến trên Biển Đông gần đây đe dọa hoà bình, ổn định và an ninh ở khu vực; (ii) các nước lớn cần giảm căng thẳng, không biến BĐ thành địa bàn chiến tranh; (iii) với vai trò nước điều phối quan hệ ASEAN-Trung Quốc cam kết cộng tác chặt chẽ với các nước thành viên ASEAN và Trung Quốc để đàm phán một COC hiệu quả và thực chất.

Dự án Đại sứ ký Biển Đông ngày 2/7 đưa tin tàu Hải dương 04 của Trung Quốc đang trên đường quay trở về Hải Nam, sau khoảng 15 ngày (16/6 – 2/7) di chuyển trong vùng đặc quyền kinh tế của Việt Nam. Tối 1/7, tàu Hải Dương 4 đã thực hiện 4 đường di chuyển qua lại theo hướng Đông Bắc – Tây Nam và ngược lại với tốc độ chậm (dưới 1 hải lý/giờ). Vào lúc 3h sáng ngày 2/7, tàu đã tăng tốc hướng về phía Bắc, đường đi và tốc độ của tàu cho thấy tàu đang trở về Hải Nam.

Nguồn Dự án Đại sứ ký Biển Đông

BTQP Philippines Lorenzana ngày 2/7 cho rằng việc Trung Quốc tập trận quân sự tại Hoàng Sa (khu vực tranh chấp trên Biển Đông) là hành động rất khiêu khích và giống hời chuông báo động với tất cả các nước có yêu sách ở Biển Đông.

Bộ Quốc phòng Mỹ ngày 2/7 chỉ trích hoạt động tập trận của Trung Quốc quanh quần đảo Hoàng Sa (từ ngày 1-5/7). Theo Bộ Quốc phòng Mỹ, khu vực mà Trung Quốc tiến hành tập trận bao gồm các vùng biển và lãnh thổ đang tranh chấp; và việc tiến hành hoạt động quân sự tại các vùng lãnh thổ có tranh chấp tại Biển Đông sẽ đi ngược lại các nỗ lực tháo gỡ căng thẳng và duy trì sự ổn định. "Các cuộc tập trận là động thái mới nhất trong chuỗi hành động nhằm khẳng định các tuyên bố biển phi pháp và gây bất lợi cho các nước láng giềng Đông Nam Á ở Biển Đông".

Hải quân Mỹ ngày 2/7 cho biết tàu chiến ven biển USS Gabrielle Giffords đã hiện diện gần tàu khảo sát Hải Dương 4 của Trung Quốc trên Biển Đông. Theo đó, USS Gabrielle Giffords đang làm nhiệm vụ luân phiên trong khu vực do Hạm đội 7 phụ trách nhằm cải thiện khả năng phối hợp với các đối tác và đóng vai trò lực lượng sẵn sàng phản ứng. Lầu Năm Góc không tiết lộ vị trí chính xác của hai tàu trên Biển Đông.

Đại sứ Mỹ tại Việt Nam Daniel Kritenbrink ngày 2/7 nêu 3 hướng Mỹ đang triển khai để duy trì ổn định ở Biển Đông: (i) tăng hoạt động ngoại giao; (ii) hỗ trợ các nước tăng cường năng lực hàng hải; và (iii) phát triển năng lực quân sự của Mỹ. Trung Quốc lợi dụng các nước đối phó với Covid-19 để tăng hoạt động đòi yêu sách ở Biển Đông, thực hiện các hành động mang tính khiêu khích và ảnh hưởng đến ổn định ở khu vực.

Tập đoàn CNOOC (Trung Quốc) ngày 2/7 công bố vừa phát hiện mỏ dầu lớn tại cấu tạo dầu khí Huệ Châu 26-6 trong khu vực lòng chảo cửa sông Châu Giang thuộc phía Đông Biển Đông. Độ sâu bình quân khu vực này khoảng 113 m, giếng khoan HZ26-6-1 đạt độ sâu 4276 m và phát hiện tầng dầu khí dày khoảng 422,2 m. Qua thăm dò, trữ lượng khai thác tại đây có thể đạt 2.020 thùng dầu và 15,36 triệu feet khối khí thiên nhiên mỗi ngày. Thăm dò thành công cấu tạo dầu khí Huệ Châu 26-6 đánh dấu đột phá quan trọng của CNOOC trong lĩnh vực thăm dò, khai thác dầu khí tại địa tầng kỷ cổ cận (Paleogene system), đưa giếng dầu này trở thành dự án có giá trị thương mại cao của CNOOC tại phía Đông Biển Đông.

Quốc hội Mỹ ngày 2/7 thông qua dự luật đề xuất các biện pháp trừng phạt cứng rắn về vấn đề Hong Kong, bao gồm hình phạt đối với các ngân hàng Trung Quốc liên quan tới các quan chức thực thi luật an ninh Hồng Kông.

Thượng nghị sỹ Mỹ Jim Inhofe và Cory Gardner ngày 2/7 đăng bình luận trên The Diplomat cho biết Thượng viện Mỹ sẽ làm mới cam kết của Mỹ ở Ấn Độ - Thái Bình Dương thông qua Luật Chuẩn chi Quốc phòng 2021 (NDAA), thiết lập Sáng kiến Răn đe Thái Bình Dương (PDI) bổ sung cho Luật Sáng kiến Tái đảm bảo Châu Á (ARIA) và củng cố sự hiện diện quân sự mạnh mẽ hơn nữa của Mỹ ở Ấn Độ Dương – Thái Bình Dương: (i) PDI đảm bảo các ưu tiên của Mỹ ở khu vực có nguồn lực và ngân sách cần thiết; (ii) PDI tập trung vào phát triển mạng lưới hậu cần linh hoạt hơn, hệ thống phòng thủ tên lửa cho các căn cứ của Mỹ... và triển khai các hoạt động thử nghiệm mới về tác chiến; (iii) tăng cường hỗ trợ an ninh cho đồng minh và đối tác; (iv) giúp duy trì hoà bình ở Ấn Độ Dương – Thái Bình Dương qua củng cố năng lực răn đe cần thiết. Hai Thượng nghị sỹ kết luận PDI giúp khẳng định với các đồng minh và đối tác rằng cam kết của Mỹ với khu vực là lâu dài và được sự đồng thuận lưỡng Đảng.

Ngoại trưởng Philippines Locsin ngày 3/7 đã phát biểu bày tỏ quan ngại về cuộc tập trận quân sự của Trung Quốc từ 1 – 5/7 ở Hoàng Sa. Ngoại trưởng cho biết cuộc tập trận hải quân này thực hiện ở Hoàng Sa mà Việt Nam yêu sách chủ quyền, không xâm phạm vào vùng lãnh thổ của Philippines. Tuy nhiên, Ngoại trưởng cảnh báo nếu cuộc tập trận lấn sang cả lãnh thổ của Philippines, Trung Quốc sẽ phải hứng chịu phản ứng ngoại giao gay gắt hoặc những phản ứng tương đương khác. Ngoại trưởng Philippines nhắc lại việc phản đối Trung Quốc thành lập quận hành chính tại Hoàng Sa và Trường Sa, nhấn mạnh việc thành lập thành phố Tam Sa là không có hiệu lực pháp lý. Theo đó, Ngoại trưởng kêu gọi các nước tránh làm leo căng thẳng và tuân thủ nghĩa vụ theo luật quốc tế, cụ thể là Công ước Liên hợp quốc về Luật biển 1982.

Góc nhìn Quốc tế

+ Trung Quốc:

GS. Ngô Sĩ Tồn, Viện Nghiên cứu Nam Hải, Trung Quốc ngày 30/6 tại tọa đàm trực tuyến “Đôi thoại kênh II về Luật quốc tế và các sự vụ trên biển giữa Trung Quốc và Mỹ” giữa Viện Nghiên cứu Nam Hải Trung Quốc và Ủy ban Quốc gia về Quan hệ

Mỹ - Trung của Mỹ, cho rằng 2020 là năm bước ngoặt của tình hình ở Biển Đông từ quản trị sang hỗn loạn, và giai đoạn chuyển từ "ổn định sang tốt hơn" sang "hỗn loạn bất an". Giáo sư nhận định những thách thức về Biển Đông mà các nước phải đối mặt bao gồm: (1) đàm phán COC, (2) động thái của Việt Nam tại biển Đông khi giữ chức Chủ tịch ASEAN, (3) hợp tác cùng khai thác, (4) ảnh hưởng tiêu cực của vụ kiện Philippines, (5) các cường quốc ngoài khu vực. Học giả nhấn mạnh tình hình tương lai ở Biển Đông sẽ chủ yếu tập trung phát triển theo ba sự việc chính là: (1) bàn cờ cạnh tranh quân sự Trung-Mỹ, (2) hành động đơn phương và đấu tranh pháp lý của các bên yêu sách khác tại Biển Đông, và (3) tham vấn COC.

+ Các nước khác:

GS. Carl Thayer, Đại học New South Wales, ngày 29/6 cho rằng sự thay đổi quan trọng nhất trong tuyên bố Chủ tịch mà cho thấy thay đổi lập trường của ASEAN là câu "Chúng tôi tái khẳng định UNCLOS 1982 là cơ sở quyết định những quyền trên biển, quyền chủ quyền, quyền tài phán, và lợi ích chính đáng ở các vùng biển và Công ước UNCLOS 1982 đưa ra khung pháp lý cho thực hiện tất cả các hoạt động trên các vùng biển và đại dương. Việc thêm vào cụm từ trên mang hàm ý Philippines, Việt Nam, Indonesia và Malaysia cùng nhau ủng hộ UNCLOS và bác bỏ lập trường và yêu sách của Trung Quốc ở Biển Đông. Hơn nữa, giáo sư nhận định tuyên bố chủ tịch có 3 điểm đáng chú ý khác: 1) Tái khẳng định tầm quan trọng của luật quốc tế; 2) ASEAN phát tín hiệu rằng đàm phán COC có thể mất nhiều thời gian hơn và lịch trình mới về COC phải được các bên đồng thuận; 3) tuyên bố sử dụng từ ngữ nêu quan ngại về Biển Đông mạnh hơn một chút so với năm ngoái.

Học giả Toshiya Tsugami, Viện Nghiên cứu Quan hệ Quốc tế, Nhật Bản ngày 1/7 nhận định Trung Quốc đã thất bại trong nâng cao uy tín trong con mắt của các quốc gia khác vì thiếu minh bạch trong xử lý Covid 19 và áp đặt luật an ninh quốc gia tại Hồng Kông, gây ra những rủi ro làm gián đoạn chuỗi cung ứng.

Phóng viên Rahul Bedi của tờ The Wire ngày 2/7 cho rằng, bốn năm sau Chiến lược Hành động hướng Đông, Ấn Độ vẫn chưa có bước tiến về việc bán tên lửa BrahMos cho Việt Nam. Tuy nhiên, xung đột biên giới Ấn-Trung sẽ là tác nhân thúc đẩy tiến

trình này. Việc cung cấp tên lửa BrahMos và Akash cho Việt Nam không chỉ là động thái chiến lược quan trọng của Ấn Độ nhằm đối trọng Trung Quốc mà còn là động lực lớn về chính sách xuất khẩu vũ khí của Ấn Độ nhằm đạt mốc 5 tỷ USD vào 2025.

TS. Stephen Nagy, Đại học Christian Quốc tế, ngày 2/7 đánh giá luật an ninh Hồng Kông sẽ gây ra nhiều ảnh hưởng đối với cả bên trong và ngoài Hồng Kông, làm giảm đi khả năng tiếp cận nguồn thông tin để nghiên cứu, và gây ảnh hưởng tới "một quốc gia, hai chế độ". Người dân Hồng Kông sẽ không còn khả năng thực hiện các cuộc biểu tình hòa bình vì lo sợ bị kết tội theo luật an ninh mới và người nước ngoài tại Hồng Kông sẽ chịu ảnh hưởng tương tự. Mỹ có những bước đi nhằm trừng phạt Trung Quốc những năng lực thực thi còn chưa rõ.

Học giả Alan Weedon và Le Huong Thu, Viện Nghiên cứu Chính sách Chiến lược, Úc, ngày 3/7 nhận định lý do Philippines quyết định tạm dừng quyết định hủy Thỏa thuận Lực lượng thăm viếng (VFA) với Mỹ vì gia tăng căng thẳng quân sự tại Biển Đông. Việc Philippines dọa hủy VFA nhằm ngăn Mỹ trừng phạt Chính quyền của Duterte do cuộc chiến chống ma túy của Chính quyền đã vi phạm nhân quyền.

Biên tập: Tài Kiên

@Viện Biển Đông - Học viện Ngoại giao

"Bản tin ngày Nghiên cứu Biển Đông" được soạn thảo từ các tài liệu công khai nhằm tổng hợp thông tin tin giúp bạn đọc. Các thông tin trong Bản tin không phản ánh quan điểm của Viện Biển Đông. Ban biên tập không chịu trách nhiệm đối với sự thay đổi về nội dung của tin gốc cũng như đường dẫn kèm theo đến các tin gốc. Mọi ý kiến góp ý xin gửi về Viện Biển Đông - Học viện Ngoại giao, 69 Chùa Láng, Đống Đa, Hà Nội; email: scsi@dav.edu.vn.